

определят крайната дестинация (Томова, 2011 а). За да търсят работа, по-високо възнаграждение на труда си, по-добри условия на живот или за да придобият по-високо образование и квалификация, България напускат 196 хил. г. – средно по 22 хил. души годишно (НСИ, 2002).

Според Калчев (2001) емигрантите от България за периода 1989-2001 г. са над 680 000 души. Авторът идентифицира три периода на развитие по отношение на миграцията в страната: първи период 1989-1992 г. – мотивирана в голяма степен политическа емиграция, доминирана от етнически турци; втори период 1993-1996 г. – не толкова интензивен поток от икономически имигранти с нарастващ дял на млади и висококвалифицирани лица; третият период 1996-2001 г. – преобладаване на трудова миграция (Калчев, 2001).

Според Пампоров (2008) до 2001 г. ромите са най-малко мобилната етническа общност в страната. В периода 1993-2001 г. 79,4 % от ромите никога не са напускали селището, в което са родени, а значителна част от тези, които са се преместили от едно селище в друго в страната, са жени, отишли да живеят при съпруга си след сватбата. След закриването на ТКЗС и ДЗС близо половината от ромското население остава без поминък, малка част от ромските семейства се изселват от селата към градовете, друга част – от села с малка концентрация на роми към села с голяма концентрация, обикновено в близост до магистрала или голям град. „Въпреки стереотипа за ромите като за най-мобилното население, в периода 1993-2001 г. те се очертават като най-стационарната група в страната“ (Томова, 2011 а). Една от причините за това поведение Томова обяснява с бедността, невъзможността да се акумулират средства дори само за транспорт до някоя съседна страна, като само в пограничните райони със Сърбия и Гърция част от ромите осъществява краткосрочна или маятникова емиграция. Ниската емиграционна подвижност на ромите в този период се потвърждава и от проведеното социологическо изследване, представително за ромската общност в рамките на проект „Европейско включване – трансфер на данни и обмен на добри практики между страните Румъния, България, Италия и Испания, отнасящи се до включването на ромското население“ (EUINCLUSIVE) (Богданов и др., 2012), в което се посочва, че само 1,5 % от респондентите са работили в чужбина преди 1 януари 2002 г.

В годините между последните две преброявания – 2001 и 2011 г., се наблюдава нарастване на емиграционния поток от страната в резултат от влизането на България в т.нар. шенгенски „бял списък“ (април 2001 г.) и присъединяването на страната към ЕС (януари 2007 г.). По-голямата част от емигрантите са с ниска професионална квалификация.

През 2001 г. НСИ провежда паралелно на преброяването представително изследване на миграционното поведение и на потенциалната външна емиграция от страната. Ето как изглеждат резултатите от това изследване по етнически признак: